

Sygn. akt I ACa 600/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 listopada 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący : SSA Krzysztof Depczyński (spr .)

Sędziowie : SA (...)

del . SO Bożena Rządzińska

Protokolant: st. sekr. sąd. Julita Postolska

po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 2016 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **"POL - OIL - (...)" spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.**

przeciwko **K. W.**

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 19 stycznia 2016 r. sygn. akt I C 461/14

1. oddała apelację;

2. zasądza od K. W. na rzecz "POL - OIL - (...)" spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. kwotę 10.800 (dziesięć tysięcy osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 600/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 19 stycznia 2016 r. Sąd Okręgowy w Płocku w sprawie z powództwa POL- (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. przeciwko K. W. o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną w punkcie:

1. uznał za bezskuteczną w stosunku do powódki POL- (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. umowę dożywocia zawartą w dniu 28 listopada 2012 r. przed notariuszem W. W. repertorium A nr 4857/2012 pomiędzy A. W. i U. C., a K. W. - celem zaspokojenia wierzytelności powódki POL- (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. w kwocie 205.000 zł wynikającej z nakazu zapłaty wydanego w dniu 28 grudnia 2011 r. przez Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie sygn. akt III Nc 125/11;

2. zasądził od pozwanego K. W. na rzecz powódki POL- (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. kwotę 17.467 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

3. nakazał pobrać od pozwanego K. W. na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Płocku kwotę 126,50 zł tytułem zwrotu wydatków.

Wydając powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 28 grudnia 2011 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie w sprawie o sygn. III Nc 125/11 w postępowaniu nakazowym nakazał pozwanym „Przy Z. – II Stacja Paliw G. F. Spółka jawna z siedzibą w W., A. W., G. F. (2) i I. F., aby solidarnie zapłacili na rzecz powoda POL- (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. kwotę 395.855,92 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 16 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 12.166 zł tytułem kosztów postępowania w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu albo w terminie tym wieść zarzuty. Nakaz ten uprawomocnił się.

Na podstawie przedmiotowego nakazu powódka w styczniu 2012 r. złożyła do komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Ciechanowie M. W. (1) wniosek o zabezpieczenie roszczenia poprzez zajęcie rachunków bankowych dłużników, przysługujących im wierzytelności oraz zajęcie wszelkich ruchomości dłużników. W toku postępowania prowadzonego pod sygn. Km 67/12 komornik dokonał zajęcia szeregu wierzytelności i rachunków bankowych przysługujących dłużnikom.

Postanowieniem z dnia 31 października 2012 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie nadał przedmiotowemu nakazowi zapłaty klauzulę wykonalności. W oparciu o ten tytuł wykonawczy w listopadzie 2012 r. powódka wystąpiła do tego samego co poprzednio komornika o wszczęcie przeciwko dłużnikom postępowania egzekucyjnego.

W jego toku ustalono, że przeciwko dłużnej spółce egzekucję prowadzili również: Dyrektor Izby Celnej w W., naczelnik Urzędu Skarbowego W.-B., komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy M. W. (2), komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy B. K., komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy J. P..

Z dniem 1 lipca 2012 r. spółka zawiesiła działalność gospodarczą. Jak ustalił komornik na dzień 8 października 2013 r. dłużniczka I. F. była zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy, jako bezrobotna bez prawa do zasiłku. Dłużnik A. W. był zatrudniony za wynagrodzeniem, które stosownie do przepisów prawa pracy nie podlegało zajęciu. Kolejny dłużnik G. F. (2) nie był zgłoszony do ubezpieczenia społecznego. Spółka posiadała dwa rachunki bankowe, na których występował trwały brak środków pieniężnych. Nadto dłużnicy nie posiadali wymagalnych wierzytelności podlegających zajęciu.

W czerwcu 2013 r. powódka złożyła również wniosek do komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy B. K. o wszczęcie egzekucji przeciwko spółce z przysługującego jej prawa użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w W. przy ul. (...). Jednakże przedmiotowa nieruchomość obciążona była licznymi hipotekami na łączną kwotę 3.615.559 zł, zaś sama jej wartość oszacowana została na 604.600 zł. Postępowania egzekucyjne prowadzone przeciwko spółce okazały się bezskuteczne, a komornik nie wyegzekwował żadnych środków pieniężnych.

Postanowieniem z dnia 17 grudnia 2013 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie w sprawie III Co 97/13 nadał przedmiotowemu nakazowi zapłaty klauzulę wykonalności także przeciwko wspólnikom spółki jawnej: U. C., P. F. i G. W..

A. W. i U. C. żyli w konkubinacie od około 30 lat. Dzieci nie posiadali. Byli współwłaścicielami po 1/2 części każde z nich nieruchomości położonej w miejscowości S., składającej się z działek o nr (...) o łącznej powierzchni 3,66 ha, dla której w Sądzie Rejonowym w Żyrardowie urządzona była księga wieczysta (...). Przedmiotowa nieruchomość obciążona była hipoteką umowną na rzecz Banku Spółdzielczego w S. w kwocie 225.000 zł na zabezpieczenie spłaty kredytu. W dniu 28 listopada 2012r. A. W. i U. C. swoje udziały w przedmiotowej nieruchomości przenieśli na K. W., a w zamian za to K. W. zobowiązał się zapewnić im dożywotnie utrzymanie polegające na: dostarczeniu wyżywienia, ubrania, mieszkania, światła i opału, zapewnienie im odpowiedniej pomocy i pielęgnowania w chorobie oraz sprawieniu im własnym kosztem pogrzebu odpowiadającego miejscowym zwyczajom.

K. W. w dacie podpisywania umowy studiował prawo w L., odległym od S. o około 200 km. Jego ojciec był komornikiem. Natomiast A. W. był bratem ciotecznym ojca K. W.. Po zawarciu umowy dożywocia A. W. i U. C. nadal zamieszkują sami na przedmiotowej nieruchomości. K. W. do tej pory nic na nieruchomości nie robił, nie świadczył dożywnikom żadnej pomocy ani fizycznej ani materialnej.

Ustalony przez sąd stan faktyczny był bezsporny, zaś zgromadzone w sprawie dowody nie były kwestionowane przez żadną ze stron. Dowody w postaci zeznań świadków Sąd Okręgowy uznał za wiarygodne aczkolwiek w jego ocenie nie wniosły one nic istotnego do rozstrzygnięcia sprawy, stwierdzając dodatkowo, że okoliczność, że rodzina czy sąsiedzi nie znali A. W. i U. C. nie ma znaczenia dla oceny stosunku, jaki łączył pozwanego z dłużnikami.

W tak ustalonych okolicznościach sprawy Sąd Okręgowy uznał powództwa za uzasadnione, bowiem w jego ocenie zostały przez powoda wykazane przesłanki z art. 527 kc.

Sąd stwierdził bowiem, że w niniejszej sprawie nie budzi wątpliwości okoliczność, że na skutek dokonanej umowy dożywocia pozwany uzyskał korzyść majątkową, gdyż przyjmując własność nieruchomości pozwany powiększył swój majątek. Powódka wykazała także, że prowadzone postępowania egzekucyjne przeciwko spółce okazały się bezskuteczne. Sam świadek U. C. zeznała, że w dacie zawierania umowy dożywocia poza długiem wobec powódki ciążyły na nich także inne zobowiązania w wysokości około 150.000 zł. W ocenie Sądu pierwszej instancji pomiędzy czynnością prawną dłużnika, a pokrzywdzeniem wierzyciela zachodzi związek przyczynowy, bowiem na skutek przeniesienia własności nieruchomości przez A. W. i U. C. powódka nie może wszcząć skutecznego postępowania egzekucyjnego z tejże nieruchomości.

Ponadto A. W. i U. C. w chwili dokonania czynności prawnej działali ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Nie sposób bowiem uznać, by przy tylu prowadzonych postępowaniach egzekucyjnych nie zdawali sobie sprawy, że każde wyzbycie się przez nich majątku stanowi działanie na szkodę wierzycieli.

W ocenie Sądu Okręgowego wiedza K. W. o świadomym pokrzywdzeniu wierzyciela przez dłużnika wynika z domniemania płynącego z treści art. 527 § 3 kc. Sąd stwierdził bowiem, że wobec spokrewnienia i charakteru umowy dożywocia należało uznać, że pozwany jest osobą bliską dłużnikom. Sąd Okręgowy wskazał, że ustawowo określony zakres świadczeń przy umowie dożywocia wyraźnie wskazuje na dążenie do zapewnienia dożywnikom środków utrzymania, jak też przesądza o konieczności pozostawania stron w bezpośredniej ze sobą styczności i bliskich stosunkach osobistych. Zasady logiki i doświadczenia życiowego wskazują, że A. W. i U. C. nie zawarliby umowy dożywocia z osobą, która nie byłaby dla nich osobą bliską. Przemawiają za tym charakter umowy i szczególny stosunek powstający między stronami umowy dożywocia. Nadto pozwany jest spokrewniony z A. W., który jest bratem jego ojca. Rodzice pozwanego utrzymywali kontakty z A. W. i U. C.. Także sam pozwany ich znał i był kilka razy u nich w domu. Jednocześnie zdaniem Sądu pozwany nie zdołał obalić domniemania, iż wiedział o świadomym pokrzywdzeniu powódki przez stryja i jego partnerkę.

O kosztach Sąd Okręgowy orzekł w oparciu o art. 98 kpc.

Powyższe orzeczenie zaskarżył apelacją pozwany zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego – art. 527 § 1 i 3 kc poprzez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że w sprawie niniejszej zaistniały przesłanki do jego zastosowania i uwzględnienia powództwa o uznanie czynności za bezskuteczną w stosunku do powoda w sytuacji, gdy dłużnicy A. W. i U. C. nie działali ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, a pozwany nie miał żadnej wiedzy ani możliwości jej uzyskania, że czynność prawna może doprowadzić do pokrzywdzenia wierzyciela.
2. naruszenie przepisów postępowania, które to uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy tj. art. 278 § 1 kpc i art. 286 kpc w zw. z art. 391 § 1 kpc i art. 382 kpc poprzez:

- całkowite pominięcie przez Sąd Okręgowy do podstawy orzekania faktu, że dłużnik pierwotny Przy Z. II Stacja Paliw G. (...) spółka jawna w W. posiadała majątek, z którego skutecznie prowadzona jest egzekucja – stacje paliw, którą zbyto w toku niniejszego postępowania i za którą uzyskano kwotę 1.157.200 zł. z której znaczną część ma otrzymać powód, a która to kwota wynika z postanowienia o zatwierdzeniu planu podziału,
- pominięcie przez Sąd Okręgowy do podstawy orzekania faktu, że dług o którym mówili dłużnicy w kwocie ok. 150.000 zł ciążyący na nich w dacie dokonywania czynności był długiem obciążającym nieruchomości przekazaną w dożywocie pozwanemu,
- pominięcie przez Sąd Okręgowy zeznań pozwanego, z których wynikało, że ponosi cały czas realne koszty związane z utrzymaniem przedmiotowej nieruchomości – spłaca mianowicie cały czas kredyt hipoteczny obciążający przedmiotową nieruchomość,
- uznanie, że pozwanego z dłużnikami łączył stosunek bliskości i że bywali u siebie, podczas gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika wprost, że strony nie bywały u siebie i nie utrzymywały żadnych kontaktów ze sobą,
- pominięcie przez Sąd Okręgowy okoliczności, że powód sam zrezygnował z prowadzonego wobec dłużnika pierwotnego postępowania egzekucyjnego z nieruchomości prowadzonego przez Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Miasta Stołecznego Warszawy D. D. (1) sygn. akt KM 3588/13 cofając wniosek egzekucyjny, na skutek którego Komornik umorzył postępowanie egzekucyjne wobec nieruchomości postanowieniem z dnia 06.08.2014r.

A. wniósł o zwrócenie się do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Miasta Stołecznego Warszawy D. D. (1), Kancelaria (...) ul. (...), (...)-(...) W. o nadesłanie odpisu postanowienia o zatwierdzeniu planu podziału wraz z odpisem planu podziału sporządzonego w postępowaniu egzekucyjnym sygn. akt KM2068/13 i KM 1020/14, oraz KM 3588/13 wraz z informacją czy ww. plan jest prawomocny i jaką kwotę przekazano w ramach postępowania egzekucyjnego firmie (...) sp. z o.o. oraz przeprowadzenie dowodu z w/w dokumentu oraz informacji komornika dla ustalenia jakie pieniądze i kiedy zostały przekazane powodowi w ramach prowadzonego postępowania egzekucyjnego i czy dłużnicy posiadali w dacie zawierania umowy dożywocia z pozwanym majątek pozwalający zaspokoić się powodowi.

- przeprowadzenie dowodu z zaświadczenia Banku Spółdzielczego w S. Oddział w P. z dnia 08.01.2016r. oraz dowodami przelewu dla ustalenia, że nieruchomość będąca przedmiotem umowy dożywocia obciążona była w dacie umowy kredytem w kwocie 139.392 zł i kredyt spłacany jest cały czas przez pozwanego z pomocą jego ojca, dla ustalenia wysokości obciążenia nieruchomości w S. w dacie zawarcia umowy dożywocia, oraz w chwili obecnej oraz dla ustalenia, że pozwany ponosi koszty związane z przedmiotową nieruchomością.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie powództwa, oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Sąd Apelacyjny w uzupełnieniu materiału dowodowego dopuścił wnioskowany przez obie strony dowód z planu podziału sumy uzyskanej z nieruchomości dłużnika Przy Z. II Stacja Paliw G. (...) spółka jawna w W. z dnia 25 maja 2015 roku sporządzony przez komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla miasta stołecznego Warszawy D. D. (2) oraz postanowienie Sądu Rejonowego dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie z dnia 9 lipca 2015r roku (II Co 1786/13) w przedmiocie zmiany tego planu, z których wynika, że z sumy ulegającej podziałowi 941 686,79 zł powodowi przypadło (...) Sp. zoo do wypłaty 253.469,16 zł. (odpis planu podziału z 25 maja 2015 jak i ww. postanowienie poświadczone za zgodność przez pełnomocnika powoda k. 342-353verte). Do dnia 17 listopada 2016 roku powód otrzymał od dłużnika kwotę 282.127,25 zł (oświadczenie pełnomocnika powoda – protokół rozprawy apelacyjnej z 17 listopada 2016 r k.559 verte, kserokopia przelewu k.358)

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie jest zasadna, gdyż Sąd Okręgowy wydał trafne rozstrzygnięcie, które znajduje uzasadnienie w całokształcie okoliczności faktycznych sprawy oraz w treści obowiązujących przepisów prawnych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego przedstawione przez apelanta zarzuty przede wszystkim naruszenia prawa procesowego nie wpływają na prawidłowe rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego.

Wskazania wymaga, że wprawdzie Sąd Okręgowy błędnie przyjął, że egzekucja z przysługującego spółce (...) Stacja Paliw G. (...) spółka jawna w W. prawa użytkowania nieruchomości położonej w W. przy ul (...) nie doprowadziła do wyegzekwowania żadnych kwot, to jednak z przedłożonych przez powoda dowodów w postaci planu podziału sumy uzyskanej z nieruchomości dłużnika Przy Z. II Stacja Paliw G.F....z dnia 25 maja 2015 roku, postanowienia Sądu Rejonowego dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie z dnia 9 lipca 2015 r. (II Co 1786/13) w przedmiocie zmiany tego planu, jak i przelewu bankowego wynika, że roszczenie powoda nie zostało w pełni zaspokojone, a pozostały dług (ok. 300.000 zł) przewyższa nadal kwotę do jakiej czynność prawna dłużnika – w tym przypadku wspólników tej spółki – dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela, została uznana za bezskuteczną w stosunku do pozwanego. Nie ma przy tym znaczenia, że powódka złożyła wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego przeciwko dłużnikowi „Przy Z. – II Stacja Paliw ...” bowiem powyższe dokumenty świadczą o podziale majątku tego dłużnika w związku z później prowadzoną egzekucją i nadal istniejącej wierzytelności powoda. Niezasadne są zatem zarzuty skarżącego, że w dacie zawarcia umowy dożywocia spółka będąca dłużnikiem powoda miała wystarczający majątek do zaspokojenia wszelkich jego roszczeń, bowiem nie znalazły one odzwierciedlenia w uzupełnionym materiale dowodowym, nota bene wnioskowanym także przez pozwanego w wywiedzionej apelacji.

W ocenie Sądu Apelacyjnego prawidłowo Sąd Okręgowy ocenił kwestionowaną przez apelanta przesłankę skargi paulińskiej wymienioną w art. 527 § 1 kc, a przyjęta argumentacja w apelacji nie znajduje uzasadnienia w ustaleniach faktycznych, jak również nie mieści się w rozumieniu korzyści majątkowej osoby trzeciej na gruncie rozważanego przepisu prawa materialnego. Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym sprawę w pełni podziela pogląd tutejszego Sądu wyrażony w wyroku z dnia 17 lipca 2013 r., w sprawie

IA Ca 222/13 (LEX nr 1356563), że w art. 527 i n. k.c. nie chodzi o korzyść majątkową w sensie potocznym, utożsamianą np. z nabyciem rzeczy za cenę niższą od wartości tej rzeczy – w takim przypadku za „korzyść” uważa się różnicę między wartością rynkową rzeczy a zapłaconą ceną; czy też uzyskanie korzyści nieodpłatnie, przy czym wtedy cały przedmiot transakcji jest „korzyścią”. Korzyścią majątkową w rozumieniu art. 527 k.c. jest nabycie przez osobę trzecią prawa majątkowego, przedstawiającego pewną wartość, przy czym drugorzędne znaczenie ma cena nabycia. Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy w ocenie Sądu Apelacyjnego niewątpliwie w skutek umowy dożywocia pozwany uzyskał prawo własności nieruchomości, a zatem uzyskał korzyść majątkową w rozumieniu powołanego przepisu, która obejmuje, przedmioty majątkowe, rzeczy oraz prawa majątkowe zbywalne. Do przyjęcia, iż osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, wystarczy bowiem wykazanie, że na podstawie czynności prawnej dłużnika nabyła ona rzecz lub prawo albo została zwolniona z obowiązku, co spowodowało zmianę w majątku dłużnika prowadzącą do pokrzywdzenia wierzycieli (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 grudnia 1999 r., sygn. I CKN 287/98, Lex nr 147253). Bez znaczenia dla oceny tej przesłanki jest natomiast okoliczność ekwiwalentność zaskarżonej umowy o dożywocie, a co z a tym idzie, także i ponoszone przez pozwanego koszty związane z tą nieruchomością. Oceną przedmiotowego postępowania nie była bowiem pozorność – nieważność umowy dożywocia, ale jej bezskuteczność w stosunku do powoda do kwoty objętej powództwem. Okoliczności ustalone przez Sąd Okręgowy były wystarczające do przesądzenia czy pozwany uzyskał korzyść majątkową, a zatem zarzuty procesowe dotyczące stanu faktycznego nie mają znaczenia dla rozstrzyganego tego zagadnienia materialno-prawnego.

Niezasadne są także zarzuty apelującego do co błędnie zastosowanego § 3 art. 527 kc. Podkreślenia wymaga, że z dwóch przesłanek subiektywnych dotyczących osoby trzeciej, wymienionych w art. 527 § 1 k.c., niewątpliwie dla wierzyciela znacznie trudniejsza do wykazania jest wiedza pozytywna. Z tego powodu, dla ułatwienia jego sytuacji dowodowej, zostało w art. 527 § 3 k.c. ustanowione domniemanie, że osoba ta wiedziała o charakterze czynności, zwalniające wierzyciela z ciężaru dowodu, który wynika z ogólnej zasady wyrażonej w art. 6 k.c. Pozwany poprzestał jedynie na

samym zaprzeczeniu domniemania, że nie łączył go z dłużnikami stosunek bliskości, wskazując, że strony umowy dożywocia nie bywały u siebie i nie utrzymywali żadnych kontaktów ze sobą.

W ocenie Sądu Apelacyjnego przedstawiona w apelacji argumentacja nie podważa logicznej i opartej na doświadczeniu życiowym oceny Sądu Okręgowego uprawnionej z punktu widzenia zasad wyrażonych w art. 233 kpc. A. nie odjął próby wykazania błędów w rozumowaniu sądu, koniecznych do skutecznego podniesienia zarzutu naruszenia swobodnej oceny dowodów, tym bardziej, że w wypadku domniemań prawnych dochodzi do zmiany zasady rozkładu ciężaru dowodu. Rozważania Sądu Okręgowego w tym przedmiocie Sąd Apelacyjny w całości podziela i przyjmuje za własne bez konieczności ich powielenia.

W tej sytuacji należy podzielić stanowisko Sądu I instancji, iż zostały spełnione wszystkie przesłanki z art. 527 § 1 k.c. do uznania kwestionowanej umowy dożywocia za bezskuteczną w stosunku do powoda.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c., zasądając od pozwanej na rzecz powódki kwotę 10.800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w tym postępowaniu, stosownie do § 2 w zw. z § 10 ust 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych. (Dz. U. poz. 1804).